

Møte onsdag den 18. januar 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 45):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Hedmark fylke, Thor *Lillehovde*, har nå tatt sete.

Fra representanten Dagfinn *Høybråten* foreligger det søknad om permisjon i dagene 18. og 19. januar for, som styreleder i GAVI vaksinefond, å delta på konferanse i Barcelona.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Kjell Arvid *Svendsen*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Kjell Arvid *Svendsen* er til stede og vil ta sete.

Sak nr. 1 [10:00:49]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Sigbjørn Johnsen, Tora Aasland og Lisbeth Berg-Hansen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:01:26]: Det er betydelig grad av økonomisk uro rundt i verden. I Stortinget har vi en diskusjon om hvem som er økonomisk ansvarlig. Jeg vil påstå at alle partiene er det, selv om vi har ulikt syn på hva norsk økonomi tåler. Men det er viktig i den debatten at vi som storting, selv om vi kan være uenige om deler av norsk økonomisk politikk, er godt forberedt på den situasjonen som også kan ramme Norge.

Vi våknet opp i dag til nyheten om at Verdensbanken har nedjustert anslagene for økonomisk vekst kommende år. I går kunne en lese i Finansavisen at Standard & Poor's har nedgradert alle EU-land unntatt Tyskland når det gjelder kredittrating, og utsiktene for videre nedgradering er sterkere enn utsiktene for at det snur. Derfor lyser de fleste varsellamper.

I Norge går deler av norsk økonomi veldig bra. Min dårlige stemme i dag skyldes at jeg i går var på et møte i oljenæringen, og der er det ganske sterkt hurra-rop, både fordi de gjør store funn, og fordi vi endelig har fått en energiminister som fører Fremskrittspartiets ener-

gipolitikk. Men andre deler av norsk næringsliv ser mørke skyer.

Finansministeren har mange ganger sagt at denne regjeringen følger situasjonen nøye og har tiltak på vent hvis behovet melder seg. For en uke siden stilte jeg et skriftlig spørsmål for å få vite litt om hva slags tiltak det er regjeringen tenker seg. Kunne en lage en liste, sånn at vi visste hvilke forberedelser som var gjort? Den listen inneholdt null tiltak. Det gjør meg bekymret, ut fra erfaringene fra 2008. Da kom en også med tiltak, men det var tiltak som har gjort at en har fått flere offentlig ansatte og færre privat ansatte i arbeidsmarkedet. Det er ikke den form for motkonjunktur som jeg synes er en ansvarlig økonomisk tilnærming. Så spørsmålet mitt nå, med et større publikum, er: Hvilke tiltak er det finansministeren ser for seg at Norge kan bidra med for å hindre en økonomisk ... (presidenten klubber)

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:03:46]: Jeg er enig med representanten Solvik-Olsen i at det er en vanskelig og krevende situasjon der ute, særlig i Europa. Det er en blanding av både gode nyheter – for så vidt – og dårlige nyheter. De gode nyhetene er knyttet til at både Spania og Italia har fått et betydelig rentefall på sine nye lån som de har tatt opp. Ledigheten går ned i Tyskland. De dårlige nyhetene er særlig knyttet til nedgradering av flere europeiske land når det gjelder kredittverdigheten, og ikke minst den alvorlige situasjonen som fortsatt er i Portugal og særlig i Hellas.

Det er kommet nye anslag for veksten i euroområdet i Europa som tyder på at veksten inn i 2012 blir lavere enn det en tidligere har sett for seg. Det vil påvirke norsk økonomi på mange måter, og det vil også – som jeg har sagt tidligere, i fjor høst – kunne påvirke norsk vekst inn i 2012. Så vi må belage oss på at veksten kan bli noe lavere enn tidligere antatt.

Førstelinjeforsvaret når det gjelder den urolige situasjonen, har slått inn. Norges Bank satte ned styringsrenten rett før jul. Det er et tiltak som både skuer framover, og som tar høyde for at det nå blir lavere vekst ute i Europa.

Statsbudsjettet for 2012 ligger der. Det er et budsjett som var godt tilpasset den situasjon som var da vi la det fram i oktober. I tillegg følger regjeringen situasjonen nøye, vi har god oversikt over situasjonen. Hva slags tiltak det kan bli aktuelt å sette inn, vil jo avhenge av situasjonen der og da, men jeg kan forsikre representanten Solvik-Olsen og andre i Stortinget om at dersom ting går fra vondt til verre, er regjeringen klar.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:05:48]: Det hjelper lite å være klar, hvis en ikke vet helt hvor en skal. Det gir en falsk trygghet når en sier en følger grundig med, når en sier at budsjettet som vi nå har, var godt tilpasset situasjonen i oktober. Paradoksene er jo at det kom mange nye advarsler etter at budsjettet var framlagt, men regjeringen og stortingsflertallet til regjeringen gjorde ingen endringer for å tilpasse budsjettet til den situasjonen som var i desember, da budsjettet faktisk ble vedtatt. En hadde tre måneder, en benyttet ikke sjansen.

Handlingsrommet i norsk økonomi er betydelig. I 2011 hadde vi et overskudd i budsjettet på 370 mrd. kr, i inneværende år 345 mrd. kr. Vi er i en helt annen situasjon enn alle de andre landene som skaper disse bekymringene for oss. Da er spørsmålet: Hvordan skal vi klare å utnytte det handlingsrommet til å gjøre fornuftige investeringer i Norge, som motkonjunktur jo bør handle om – tidsavgrensede investeringer som landet uansett trenger – istedenfor det vi så i 2008, at en blåser opp offentlig sektor gjennom vedvarende faste utgifter? Hvilke tiltak ser regjeringen konkret for seg at en kan gjennomføre?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:06:56]: Først et par små korreksjoner til det representanten Solvik-Olsen nå var inne på.

Det er riktig at antall sysselsatte i privat sektor gikk ned etter finanskrisen i 2008. Det skjedde i Norge, det skjedde i andre land. Men samtidig var det jo slik at de tiltak som en satte i verk, særlig de som ble vedtatt litt ute i 2009, riktignok var rettet inn mot offentlig sektor, men de ble utført av private. Det var altså private snekkere som satte inn nye ventilasjonsanlegg og nye glass, det var private entreprenører som la ny asfalt rundt omkring i Norge. Fra tredje kvartal 2010 til tredje kvartal 2011 har sysselsettingen økt med i alt 50 000 personer – 28 000 i privat sektor og 22 000 i offentlig sektor.

Så det bildet som blir prøvd skapt av at en her har skapt en varig ubalanse i norsk arbeidsliv, er ikke riktig.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Kenneth Svendsen.

Kenneth Svendsen (FrP) [10:08:11]: Statsråden har ved flere anledninger sagt at vår økonomiske politikk er uansvarlig, og at hvis vårt budsjett hadde blitt vedtatt, hadde vi havnet i bortimot greske tilstander. Vi foreslo en skatte- og avgiftslette på 20 mrd. kr i vårt alternative statsbudsjett i fjor, for 2011. Nå viser det seg at skatteinngangen for 2011 kommer på 45 mrd. kr mer enn regjeringen foreslo, dvs. at hvis vår politikk, som statsråden kaller for uansvarlig, hadde blitt gjennomført, hadde vi tatt inn 25 mrd. kr mer enn ellers.

Vi har et skrikende behov for veibygging i dette landet. Statsråden sier selv at varselampen er på, og at veksten er nedjustert. Da er spørsmålet mitt: Med de voldsomme behovene for veiinvesteringer, vil statsråden ta initiativ til å øke investeringene i veisektoren i Norge drastisk i året som kommer?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:09:12]: Nå er det slik at i 2012 øker jo veibevilgningene og investeringene i infrastruktur betydelig. Denne regjeringen har satset mye kraftigere på infrastrukturutbygging enn noen regjering tidligere. Prosjekter som er i gang, og som vil bli satt i gang i 2012, vil bli finansiert ved økte bevilgninger i 2012 på det området.

Så har jeg lyst til å si at når det gjelder de økte inntektene i statsbudsjettet i 2011, er det dels økte skatteinntekter fra næringslivet og dels økte oljeinntekter, og det

er noe reduserte utgifter. Det som vil være uansvarlig, er hvis en styrte norsk økonomi etter svingningene i oljeinntektene – det er det som er selve clouet med handlingsregelen at en skiller bruken av oljeinntektene fra de løpende oljeinntektene. Hva skulle vi gjort i 2008 hvis vi skulle fulgt den oppskriften? Jo, da måtte vi ha kuttet budsjettet med 115 mrd. kr, som oljeinntektene gikk ned med i 2008.

Handlingsregelen er god og forutsigbar, og den er bra for norsk økonomi.

Presidenten: Gunnar Gundersen – til oppfølgings-spørsmål.

Gunnar Gundersen (H) [10:10:25]: Det er ingen tvil om at den norske økonomien er på den grønne gren for tiden, og den rød-grønne regjeringen har en fantastisk handlefrihet som oljen har gitt oss. Det som var hovedproblestillingen til spørsmålsstilleren, var prioriteringer. Vi har vært igjennom NHOs årskonferanse. Der ble det framlagt ganske betydelige forskjeller i utviklingen mellom offentlig ansatte og privat ansatte, både i forhold til Bondevik II-regjeringen og utviklingen etter krisen i 2001–2002 og overfor Sverige. Det er et faktum.

Norge har en markert prioritering av oppbygging av kapasitet i offentlig sektor framfor i privat. Det burde bekymre statsråden, som også er bekymret for det todelte Norge, at vi ikke evner å prioritere investeringer i konkurransekraft og utvikling av Norge for fremtiden. Hvilke grep vil statsråden ta for å unngå at vi får et altfor tungt fokus på offentlig sektor i Norge?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:11:28]: Først tror jeg det er viktig å se litt på hvor veksten i offentlig sektor har kommet. Det er i barnehager, det er innenfor utdanning, det er innenfor helsevesenet, og det er innenfor politiet. Det er fire ulike områder som har hatt en sterk vekst i sysselsettingen de siste årene. Jeg har lagt merke til at det er tiltak og satsinger som det har vært bred enighet om – og som det er bred enighet om – i Stortinget. Det er naturlig at det skjer en vekst i offentlig sektor innenfor de prioriterte områdene.

Hvis en ser på hele perioden fra 2000 og fram til 2011, har det vært en sterk sysselsettingsvekst i Norge. Hovedveksten har kommet i privat sektor – det er pkt. 1. Pkt. 2: De mer omtalte skatteinntektene i 2011 viser at det er en veldig sterk konkurransekraft i norsk næringsliv og en sterk produksjonsevne. Det er nemlig skatteinntektene fra bedrifter som har økt sterkt gjennom 2011. Å ta vare på den utviklingen blir en viktig oppgave for regjeringen framover.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:12:44]: I oppramsingen av hvilke offentlige stillinger som har økt, tror jeg statsråden glemte en gruppe. Det er antall byråkrater i Helse-Norge, med dertil høyere lønn. Dem tror jeg også han

kan ta med seg i antallet offentlig ansatte som har økt mye i det siste.

Mitt spørsmål går på noe finansministeren svarte, nemlig at handlingsregelen er veldig god for norsk økonomi. Europas krise gjør også at avkastningen på oljefondet kanskje må nedjusteres. Vi ser for oss at vi skal bruke ca. 4 pst. av avkastningen inn i statsbudsjettet hvert år. Spørsmålet mitt – og det er et ganske grunnleggende spørsmål – er: I lys av utviklingen i Europa, er det grunnlag for å se på innretningen av selve handlingsregelen og hvor mye som kan antas bør brukes inn i årlige budsjetter?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:13:44]: Det er riktig at det har blitt ansatt flere i offentlige forvaltnings- og administrasjonsoppgaver, men brorparten av de nye arbeidsplassene som har kommet i offentlig sektor, går til tjenesteproduksjon innenfor viktige områder.

Så har representanten Syversen et veldig viktig poeng i forhold til 4-prosentbanen og handlingsregelen. Det er to svar på det. For det første har ikke vi noen planer om å nedjustere det en kan bruke årlig. Jeg tror det er viktig at det ligger fast over tid, og at det å justere 4-prosentbanen eller en annen prosentbane i takt med konjunktorene ute vil skape usikkerhet og uforutsigbarhet om norsk økonomi.

Derimot er det usedvanlig viktig at en f.eks. i et år som 2011 bruker de ekstraintektene en får, til å skape reserver i økonomien, og når en ser på resultatet for 2011, kommer en betydelig under 4-prosentbanen. Det hender en må bygge opp reserver i gode tider som en kan bruke i tider der det blir litt dårligere, f.eks. i 2012, eller andre år.

Presidenten: Borghild Tenden – til siste oppfølgings-spørsmål.

Borghild Tenden (V) [10:14:56]: I forlengelsen av det representanten Syversen og flere har vært inne på, er handlingsrommet stort i norsk økonomi og kanskje større enn noen tidligere regjeringer har fått lov å disponere.

På NHOs årskonferanse viste professor Hilde C. Bjørnland til noen interessante tall som illustrerer at vi bruker oljepenger som aldri før, og at vi i de siste fire årene har brukt markant mer i forhold til fastlands-BNP. Venstre har foreslått tidligere at det kanskje er fornuftig å ha en tilleggsdimensjon til den fleksible, men likevel slaviske 4 pst.-forståelsen, nemlig at oljepengebruken også skal knyttes til maksimal andel av fastlands-BNP, f.eks. 4 pst. også her – et poeng som også Syversen var inne på. Er dette noe finansministeren vil vurdere?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:15:50]: Når det gjelder utviklingen de siste fire årene, må en ta med i regnestykket at en i 2009 og 2010, særlig 2009, brukte mye penger for å bremse og motvirke effekten av finanskrisen. Så har en ligget betydelig under handlingsregelen i 2011, og ut fra de tallene som vi la fram i forbindelse med nasjonalbudsjettet, vil vi også kunne ligge under i 2012. Det er på en måte i tråd med handlingsregelen. Så har representanten Tenden et ganske viktig poeng i at en også bør skjele til veksten i BNP i Fastlands-Norge. Det sier nemlig

noe over tid hvor stor vekstkraft en har i Fastlands-Norge, for vi vet at over tid, selv med de nye funnene vi nå har sett, vil oljeinntektene som andel av BNP gå ned. Så det er viktig i fastleggelsen av politikken framover å ha et våkent øye på hvordan utviklingen er i BNP for Fastlands-Norge. Men jeg synes at handlingsregelen og 4 pst.-banen har tjent oss godt, og den bør vi holde fast ved.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Arve Kambe (H) [10:17:10]: Også mitt spørsmål går til finansministeren. Som finansministeren er kjent med, er Høyre opptatt av et enklere Norge for alle innbyggerne, og mange i dag trenger advokat og revisor for å betale korrekte skatter og avgifter. Arveavgiften er et godt eksempel på det. Mange ressurssterke mennesker i Norge bruker i dag nettopp advokater og revisorer for å sikre et lavest mulig arveavgiftsgrunnlag, for de vet om de lure grepene som ikke alle folk vet om. Det er kanskje ikke så rart, for regjeringen bruker i dag 50 mill. kr på å ansette byråkrater som kun har som oppgave å innhente arveavgift fra befolkningen. Høyre mener disse byråkraterne kunne vært frigjort til helt andre oppgaver, fordi Høyre vet at arveavgiften betyr svært mye for dem som rammes, men svært lite for staten.

Den store verdiøkningen på bolig og eiendom har gjort arveavgiften tyngre å betale for veldig mange. Hytteeiendommer som gjerne ble bygd rett før krigen, til moderate priser, koster i dag svært mye, og for at vanlige folk skal kunne ha hytte ved sjøen eller på fjellet, er arv ofte den eneste muligheten. Men ikke alle har råd til å overta. Resultatet er at barndomshjem og familiehytter blir lagt ut for salg, fordi vanlige folk ikke har råd til å betale arveavgift på toppen av det andre. Barneminner om bading, krabbefisking i skjærgården og skigåing i fjellet rett fra hytta blir tatt vekk fra veldig mange mennesker, for plutselig betaler man hundrevis av tusenlapper til regjeringen for en hytte som familien alltid har disponert. Arveavgiften er urettferdig, og Høyre vil fjerne hele arveavgiften.

Ser statsråden at regjeringen har laget et system som gir fordeler til dem som har mest ressurser i landet, med tanke på å bruke advokater og revisorer til å planlegge et arveoppgjør lengst mulig fram i tid for å få lavest mulig takst, mens det isteden hadde vært enklere og mer rettferdig for alle å fjerne en skatt og en avgift som veldig få ... (presidenten klubber)

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:19:22]: Jeg tror vi fort kan bli enige om at det er viktig å gjøre det en kan for å få et enklere Norge på mange områder. Regjeringen jobber med det, særlig i et arbeid mellom Næringsdepartementet og Finansdepartementet og andre interessante og involverte departementer, og vi tar sikte på etter hvert å legge fram forslag som skal bety forenklinger for både enkeltmennesker og ikke minst bedrifter. Gjennomføring av en noe lavere revisjonsplikt, for å si det slik, er et tiltak med tanke på at det er nødvendig og viktig å jobbe med forenklingsspørsmål.

Så vil jeg også si at i internasjonale sammenhenger står

f.eks. det norske skattesystemet seg bra når det gjelder enkelthet og det å påføre f.eks. næringslivet mindre ressursbruk på skattesystemet enn i mange andre land. Derimot er det andre deler av skatte- og avgiftssystemet som er mer komplisert, merverdiavgiftssystemet f.eks. er komplisert, og det er viktig å ha et våkent øye på det hele veien.

Når det gjelder arveavgiften, gjorde denne regjeringen endringer i arveavgiften ved å sette ned satsen knyttet til arv i rett nedadgående rekke, samtidig som en økte bunnfradraget betydelig, til det som det er i dag, 470 000 kr for hver forelder ved arv. Det er eksempler på at vi også mener at arveavgiften er en utfordring. Samtidig bidrar arveavgiften både til inntekter til fellesskapet og til fordelingspolitikken. Men arveavgift, som andre deler av skattesystemet, blir vurdert løpende, og eventuelle forslag blir lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet.

Arve Kambe (H) [10:21:21]: Det er ganske ironisk at i en tid der landet skriker etter arbeidskraft, etter produktivitet, bruker altså staten 50 mill. kr på å ansette byråkrater som skal ivareta innhenting av en avgift som har begrenset effekt for staten, men store konsekvenser for de familiene det gjelder. Hvis du har et ektepar hvor mannen er sykepleier og kona er lærer, som veldig ofte kanskje er tilfellet i en slik situasjon, og de har hus, bil, to studielån, barn i barnehage og SFO, har de ganske store kostnader. Når man da får muligheten til å arve et landsted som gjerne flere generasjoner i familien har hatt, er det veldig mange som mister den muligheten, uavhengig av hva bunnfradraget er. For dette blir for mye i tillegg til eiendomsskatt, formuesskatt, økt ligningsverdi på hytta, som finansministeren har innført, og hytteskatt, som finansministeren har innført. Ja, totalen gjør at det blir bare de mest ressurssterke som har råd til å overta, og når man i tillegg har laget et system der de mest ressurssterke har råd til å betale advokater og revisorer, blir det verre.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:22:31]: Det er ingen hemmelighet at det er uenighet mellom Høyre og Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen i deler av skatte- og avgiftspolitikken. Det gjelder både hva slags skatter og avgifter en skal ilagge, og nivået. Det må en leve med. Det er på en måte slik politikken er.

Som jeg var inne på i mitt tidligere svar, er det slik at regjeringen også har innsett at det er visse utfordringer med arveavgiften. Det var jo bakgrunnen for de endringer som regjeringen foreslo, og som ble vedtatt i Stortinget. Men samtidig må en også ha med seg at arveavgift og andre skatter og avgifter er viktige for å skaffe inntekter til viktige fellesskapsoppgaver på mange områder.

Denne regjeringen er jo slik skrudd i hop og er slik også i tankegangen at vi ser på hva slags virkninger skatte- og avgiftssystemet har på ulike områder. Det betyr også at arveavgiften er en del av den totalvurdering som regjeringen gjør når den lager et skatteopplegg for det budsjettåret som kommer, og vi skal nå snart ta fatt på budsjettåret 2013.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingssspørsmål – først Gunnar Gundersen.

Gunnar Gundersen (H) [10:23:56]: Skatteopplegget har vi jo hatt oppe til debatt mange ganger, for arveavgiften er tross alt bare 2–3 pst. av den tidligere omtalte skatteboomen, som vi har diskutert tidligere.

Finansministeren unngår behendig å omtale at da man hevet bunnfradraget, strammet man inn overfor dem som eier bedrifter, og det eierskapet som faktisk bærer sysselsettingen i Norge. Det er beregnet at vi står overfor et generasjonsskifte i anslagsvis 120 000 bedrifter i Norge de neste syv–åtte årene, og arveavgiften er et betydelig hinder for gode overdragelser av kompetanse, aktivitet og sysselsetting.

I lys av TV 2-debatten og fokuset på nasjonalt eierskap, hvorfor straffer regjeringen det lokalt forankrede eierskapet, som jeg tør påstå det ikke finnes alternativ til når det gjelder å bære fram sysselsetting i mye av landet?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:25:00]: Høyre har jo etter hvert lagt seg til en retorikk der de bruker adjektiver og annet for å finspisse argumentasjonen. «Straffe eierskap» er et slikt uttrykk.

Denne regjeringen er opptatt av nasjonalt eierskap. Denne regjeringen er opptatt av at vi skal ha gode eiere i norske bedrifter. En kan godt trekke ut en skatt, enten det er formuesskatt eller arveavgift, men det som er viktig med hensyn til klimaet for å drive og eie bedrifter i Norge, er at en ser på helheten, og det er mange andre ting som kan dra i den andre retningen.

Som jeg sa i stad: Denne regjeringen vil både ha et våkent øye på behovet for å stimulere nasjonalt eierskap og et våkent øye på de ulike utslag som en kan se av skattesystemet. Men jeg tror nok at det blir vanskelig å tilfredsstille de krav som Høyre vil stille til dette, for de har et litt annet syn på skatter og avgifter enn det regjeringen har.

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen – til oppfølgingssspørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:26:20]: Jeg synes finansministeren i dag er veldig flink til å svare på alt annet enn det han blir spurt om. Det er f.eks. en digresjon av ubetydelige dimensjoner å begynne å snakke om formuesskatten og straff. Retorikken er jo ganske åpenbar: Når norske eiere har en skatt som utenlandske eiere i Norge ikke har, er det en straff for norske eiere. Sånn er det bare.

Når det gjelder arveavgift, har Fremskrittspartiet et veldig klart standpunkt: Den må vekk. Den hindrer lett overføring av verdier mellom generasjoner i bedrifter. Den er også mange ganger en ulempe når en skal ha arveoppgjør på hytte, hus og annet, der familien gjerne ikke klarer å beholde familieeiendommen på grunn av bl.a. arveavgiften.

Det som er mest spesielt med den debatten som har dukket opp nå, er jo at regjeringen hele veien har sagt at en skal betale sin skatt med glede. Så ser en altså at sentrale medlemmer av regjeringen driver utstrakt skatteplanlegging. Er slik skatteplanlegging fra regjeringsmedlemmer et uttrykk for at en betaler sin skatt med glede?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:27:24]: Punkt nr. én: Jeg vil ta avstand fra det som Solvik-Olsen sa til slutt, for undertonen i det han sier, er at han mener noe annet. Men nok om det.

Når det gjelder formuesskatt, skjønner jeg godt at både Fremskrittspartiet og Høyre bruker det i sin retorikk, men da kunne en f.eks. si at det er andre deler ved de vilkår som gjelder for å drive virksomheter i Norge, som er en belønning, f.eks. andre typer avgifter og skatter som er lavere i Norge enn det man ser i andre land. Så dette er litt øynene som ser.

Jeg holder fast ved det som jeg sa i mitt hovedsvar, og det er at regjeringen selv sagt er opptatt av hvordan skatter og avgifter virker både på adferd, på eierskap og på andre ting, og det er en viktig del av de vurderinger som regjeringen gjør når en legger fram sine konkrete forslag til skatter og avgifter.

Presidenten: Rigmor Andersen Eide – til oppfølgings-spørsmål.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:28:28]: På mandag var jeg på besøk hos den familieeide bedriften Oss-nor i Kristiansund, og et av de viktigste temaene de tok opp med meg, var arveavgiften. På lik linje med NHO er også de positive til Kristelig Folkepartis arveavgiftsmodell.

Kristelig Folkeparti foreslår at betaling av arveavgiften utsettes i ti år, med en nedtrapping med en tiendedel hvert år. Dette gjør at det ikke blir noen arveavgift dersom bedriften fremdeles er i drift etter ti år. Slik vil de familieeide bedriftene ha det, NHO ha det og Kristelig Folkeparti ha det. Det er god næringspolitikk, god samfunnsøkonomi og god distriktpolitikk.

Hva er statsrådets svar til akkurat disse familieeide bedriftene som i dag blir tvunget til å selge eller ta opp store lån for å beholde bedriften i sin familie?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:29:20]: Som jeg har sagt som svar på de tidligere spørsmålene, ser jeg at det kan være enkeltbedrifter og enkeltoverdragelser der det er utfordringer i forbindelse med generasjonsskifte og arvefall i bedrifter. Det er spørsmål som en bør se på, og en bør være villig til å diskutere om det fins muligheter her som kan gjøre den type eierskifter enklere.

Gode forslag vil selv sagt bli vurdert, men samtidig er det også viktig å holde fast ved at arveavgift, formuesskatt og andre skatter og avgifter har to andre viktige formål: Det ene er å skaffe fellesskapet tilstrekkelig med inntekter, og det andre er å bygge opp under en fornuftig og god fordelingspolitikk.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgings-spørsmål.

Borghild Tenden (V) [10:30:13]: Som nevnt før er det slik at det er mange ressurssterke som har muligheten til å planlegge seg ut av arveavgifter, men skjer det plutselige dødsfall, ulykker og den slags, får man ikke den anledningen til å tilpasse seg, og for familieeide bedrifter er

det ikke mulig å planlegge – noe som også har vært tema her i dag.

Slik Venstre ser det, er dagens arveavgift vilkårlig og rammer tilfeldig og ofte urettferdig. Dette kan, slik Venstre ser det, løses på to måter: enten ved å stramme inn tilpasningsmulighetene eller ved å fjerne arveavgiften helt – Venstre vil det siste.

Hvilken av de to mulighetene foretrekker finansministeren?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:31:04]: Som jeg også har sagt tidligere, gjorde denne regjeringen enkelte grep med arveavgiften, ut fra at en så det var utfordringer knyttet opp mot det når det gjaldt arv mellom nære slektninger. Men å fjerne arveavgiften tror jeg er uaktuelt, og hvis en ser seg omkring i andre land, er det ikke slik at arveavgiften er en særnorsk avgift. Det er en avgift du også finner i andre land. Så det å ha en fornuftig arveavgift tror jeg er en viktig del av en samlet skatte- og avgiftspolitik.

Som sagt er dette spørsmål en også må vurdere, og bør vurdere, for jeg ser at det skaper utfordringer, men det gjelder jo alltid å prøve å finne de rette grepene – om en i det hele tatt skal gjøre noe. Men det er den typen spørsmål en må vurdere i forbindelse med de årlige skatteopplegg.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:32:13]: Mitt spørsmål går også til finansministeren.

Vi har fått en gryende debatt om Norges forhold til Europa – EØS-avtalen, EU-medlemskap og hvordan vi er påvirket av dette i vårt land. Det er vel ingen tvil om at det eneste realistiske alternativ til nåværende EØS-avtale ville vært EU-medlemskap. Det ville betydd f.eks. at vi måtte hatt en helt annen politikk når det gjelder både fisk og landbruk. Men vi har åpenbart mange i regjeringen som driver med fiktive samarbeidsmodeller mellom Norge og EU, om det heter handelsavtaler eller bilaterale avtaler eller annet. Noen særlig realisme er det ikke over det i hvert fall to av tre regjeringspartier presterer å si i denne debatten. Ikke nok med det: En av regjeringens ledende personer, Liv Signe Navarsete, greide over et par spalter i Aftenposten i går å si at det norske folk er blitt «lurt», det norske folk er blitt «ført bak lyset», og hunden ligger begravet i bl.a. Arbeiderpartiet.

Mitt spørsmål er – dette er jo ganske alvorlige påstander: Er det regjeringens oppfatning at det norske folk er «lurt» og «ført bak lyset» når det gjelder EØS-avtalens betydning for norsk næringsliv, norske arbeidsplasser og norsk økonomi?

Presidenten: Presidenten må kommentere at spørsmålet kanskje ikke bare retter seg til statsråd Johnsen, som har ansvar for det finanspolitiske. Men en del av EØS-avtalen gjelder jo også det finanspolitiske, og finansministeren kan selvfølgelig svare på det.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:34:22]: EØS-avtalen er en viktig avtale for Norge. Etter mitt syn er det ingen

tvil om at den har bidratt til at vi har fått gode resultater i norsk økonomi – og i Norge – i årene etter 1994.

Når det gjelder regjeringen, er det slik at den plattformen regjeringen bygger på når det gjelder de mer sentrale utenrikspolitiske sakene, er arbeid gjennom FN, det er NATO-medlemskapet, det er EØS-avtalen, og det er i tillegg det faktum at Norge sa nei til medlemskap i EU i 1994. Det er det som ligger i bunnen for regjeringens politikk.

Så er det slik at EØS-avtalen er omfattende. Det visste vi da den ble vedtatt i Stortinget – det må vel ha vært i 1993 en gang – med tre fjerdedels flertall. Så vidt jeg husker, var det 35 representanter som stemte imot. Stortinget visste den gangen at det var den mest omfattende avtalen Norge noen gang hadde inngått. Etter 1994 har avtalen blitt mer omfattende. Den berører mange politikkområder. Det visste vi også da den ble vedtatt i Stortinget. Forutsetningen har hele tiden vært at det skulle være en dynamisk avtale. Skiftende regjeringer siden 1994 har styrt ut fra det, og Stortinget har også under skiftende regjeringer fattet vedtak om lover og regler.

Så mitt syn er: Ja, avtalen har blitt mer omfattende, avtalen er mer dynamisk, det har skjedd en sterk utvikling i Europa, men dette var noe vi visste ville skje da avtalen i sin tid ble vedtatt i Stortinget. Det er i hvert fall det grunnlaget jeg bygger mitt syn på når det gjelder EØS-avtalen.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:36:14]: Så mange ganger som statsråden sa «vi visste», må det bety at det ikke er noe grunnlag – sett fra finansministerens side – for å si at vi er «lurt» eller «ført bak lyset», siden vi «visste» så mye som statsråden nå refererte til.

Mitt spørsmål blir da – jeg er fullstendig klar over at finansministeren ikke skal svare for hele EØS-avtalen – for å spisse det på det området statsråden har ansvaret: Er det noen som helst tvil om at EØS-avtalen har vært svært viktig for norsk næringsliv, norske arbeidsplasser og norsk økonomi?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:36:59]: Når det gjelder EØS-avtalen videre, ble det jo lagt fram en omfattende rapport i går. Den sendes nå ut på høring, og det vil også danne grunnlag for en omfattende debatt om EØS-avtalen og utviklingen i Norge, både der ute og her inne, etter at regjeringen har fremmet en melding på bakgrunn av det arbeidet.

Så er det viktig å gå tilbake til utgangspunktet for EØS-avtalen. Det var at en så at det ville skje en tettere integrasjon i Europa. Den handelsavtalen som vårt forhold bygde på, var ikke tilstrekkelig. Det var nødvendig å få en avtale som sikrer norske bedrifter – med unntak av på noen områder, som vi alle vet – mest mulig like konkurransevilkår og god adgang til dette europeiske markedet.

Etter mitt syn – og jeg har vært med helt fra starten når det gjelder EØS-avtalen – har denne avtalen bidratt til at en har fått en god og veldig positiv utvikling i norsk økonomi. Det at norske bedrifter har forutsigbare rammevilkår, er viktig for norske bedrifter og utviklingen i norsk økonomi.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først representanten Kjell Ingolf Ropstad.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:38:15]: SVs og Senterpartiets holdning til EØS-avtalen bygger på ett premiss, og det er at det er enkelt å si opp EØS-avtalen, og det er enkelt å få på plass nye handelsavtaler som vil gi oss full markedstilgang og mer innflytelse.

Jeg er glad for at statsråden bekrefter at den tanken er et luftslott, for for å oppnå alle fordeler med full tilgang til det indre markedet må en godta en del krevende tilpasninger. Det gjelder for EØS-avtalen, det gjelder også med et EU-medlemskap, og det gjelder også med en tilknytning bygd på et utall av bilaterale handelsavtaler, sånn som f.eks. er tilfellet med Sveits. Kristelig Folkeparti mener at en heller må diskutere handlingsrom og eventuelt mer bruk av vetoretten istedenfor å diskutere EØS.

Hva mener finansministeren konsekvensene vil være for norske arbeidsplasser dersom regjeringen skulle følge det SVs og Senterpartiets store ønske er, nemlig å si opp EØS-avtalen?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:39:16]: Bare for å fullføre svaret til representanten Syversen: Det er mitt syn at det at norske bedrifter har forutsigbare rammevilkår, det at vi konkurrerer på like vilkår, er usedvanlig viktig. Vi må heller ikke glemme at om lag to tredjedeler av eksporten fra Fastlands-Norge går til det europeiske markedet, så det er ingen tvil om hvor viktig avtalen er.

Så er det riktig, som representanten sier, at selv Sveits, som ikke er medlem av EØS-området, så vidt jeg vet, har et 120-talls ulike avtaler, som mange i sin karakter ligner på deler av EØS-avtalen. Så alternativet til EØS er også ganske komplisert å se for seg nå. Derfor viser jeg nok en gang til det som er regjeringens plattform, at den bygger på EØS-avtalen, og den bygger på at Norge har sagt nei til EU i 1994. Men samtidig er det viktig også å ha et våkent øye for det som skjer i EU. Derfor ser vi også ved ulike anledninger nå at Norge har sterke syn på det og vil legge ned veto mot enkelte direktiver.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgings-spørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:40:33]: Det er klart at EØS-avtalen er viktig nettopp for å ha en forutsigbarhet og mulighet for å tenke langsiktighet også innenfor den økonomiske politikken.

Den utredningen som ble lagt fram i går, går jo nettopp i kapittel 14, økonomi og næringsliv, inn på det som har å gjøre med konsekvensene av hvordan dette har slått ut for norske bedrifter. I den forbindelse viser det seg at EØS-avtalen nettopp har hatt stor positiv betydning for norsk næringsliv.

Men det er helt åpenbart at det her også er en del utfordringer knyttet til avtalen. Statsråden har selv nettopp vært i Brussel, så vidt jeg har forstått, og diskutert en av de tingene, bl.a. innskuddsgarantien. Så tidlig som i Nationen 25. november 2008, var det vel, uttalte daværende finans-

minister Halvorsen at hun ville kjempe imot innskuddsgarantien. Denne kampen har fortsatt siden. Kan statsråden si litt om hvor denne saken nå står, for dette er svært viktig for innskyttere i norske banker?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:41:40]: Nå får vi avvente den brede diskusjonen som skal være på bakgrunn av den rapporten som ble lagt fram i går, men som et apropos kan det også være grunn til å minne om det som skjedde i 2004, da Stortinget behandlet utvidelsen av EU-området. Ved den endelige voteringen i Stortinget da var det bare Kystpartiets ene representant som stemte imot, men det var etter at et eget forslag fra SV og Senterpartiet hadde falt.

Når det gjelder innskuddsgarantiordningen, er det riktig at vi har vært på banen fra første sekund, og det er jo et eksempel på at vi tar opp viktige spørsmål som er viktige for Norge. Det er ingen automatikk i å ta ting inn i norsk regelverk, og innskytergarantiordningen er et eksempel på det. Den er ennå ikke avgjort. Jeg hadde senest i forrige uke et møte med min franske kollega. Som gammel langrennsløper skal jeg i mål, og jeg gir meg i hvert fall ikke like før innsjutt. Antageligvis vil denne saken nå bli avgjort av det danske formannskapet i løpet av dette halvåret.

Presidenten: Svein Flåtten – til oppfølgingsspørsmål.

Svein Flåtten (H) [10:42:48]: Når vi mener at EØS-avtalen er viktig – det gjør også Høyre – er det viktig å komme tidlig i inngrep med EU/EØS om nye direktiv, og det er det regjeringens ansvar å gjøre.

Eksportfinans-saken, som gikk rundt årsskiftet, var nærmest en skandale i det motsatte fra regjeringens side, hvor man altfor, altfor sent kom inn og begynte å se på de varige unntakene fra kapitaldekningsdirektivet, noe man kunne gjort atskillig tidligere. Det medførte at norsk eksportrettet industri kom inn i et vakuum hvor de faktisk ikke visste hvordan de skulle forholde seg. Selv etter at regjeringen kom på banen, var det stor usikkerhet om dette, og det medførte jo faktisk også til slutt at norske finansinstitusjoner fikk låneproblematikk på innskuddssiden.

Lærte finansministeren og regjeringen noe av dette, og vil de håndtere denne type saker annerledes overfor EU i fremtiden?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:43:55]: Jeg er enig med representanten Flåtten i at det er viktig å komme tidlig på banen. Det gjorde vi i forbindelse med innskytergarantiordningen. Det er klart at det kan jo være en hemsko som Norge har, at når vi ikke er medlem av EU, er vi på en måte avhengig av at de prosedyrer som er lagt opp når det gjelder ulike direktiv og slike ting, overholdes, slik at vi kommer tidlig inn i prosessen.

Når det gjelder det som blir benevnt som saken om Eksportfinans, har jo den bakgrunn i nye kapitalregler fra EU, og ikke minst det som gikk på store engasjement. Den saken gikk ut på høring i 2010, der dette var omtalt, og det merkelige var at det ikke fra eksportindustrien eller andre

kom merknader til den høringen. Det som har skjedd i ettertid, er at vi nå har fått på plass – og Stortinget vil få et forslag om det – en god ordning for norsk eksportindustri framover. Selve saken om Eksportfinans har nå også roet seg betydelig etter det vedtaket som tillitsmannen gjorde rett før jul.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Tord Lien (FrP) [10:45:26]: Mitt spørsmål går til statsråd Aasland.

Uansett om man snakker om IKT, olje, gass, vannkraft, infrastruktur, havbruk, verft og kraftkrevende industri, er det ikke urimelig å hevde at en betydelig del av norsk verdiskaping, velstand og velferd hviler på teknologiens skuldre.

Da SV tok over Kunnskapsdepartementet, var det mangel på 6 000 teknologer i Norge. I dag, seks år senere, sier Nav at underdekningen er på 14 000 teknologer. Andre hevder at tallet er større. Funn av størrelsen Aldous/Avaldsnes – som nå skal hete Sverdrup-feltet – i Norskehavet og andre funn i Barentshavet kommer til å øke dette behovet i framtiden. Konsekvensen er svekket skaperkraft i næringslivet og svekket innovasjonskraft i offentlig sektor.

Så kan man spørre seg om denne utviklingen av teknologmangel er en bevisst strategi fra et oljekritisk SV, som helst vil ha ned utvinningstempoet på norsk sokkel. Jeg lurer på om statsråden er bekymret for denne utviklingen, og om regjeringen har en plan for å løse dette. Det er rekordmange studenter ved norske universiteter og høyskoler i dag. Det er rekordmange studietilbud, noe som kanskje gjør at færre enn ellers vil studere teknologi. Men vi ser altså, til tross for denne enorme størrelsen på sektoren, at teknologmangelen varierer i størrelsesorden 1 000–2 000 teknologer hvert eneste år.

Så er spørsmålet: Er statsråden bekymret, eller synes hun dette er greit? Hva er eventuelt regjeringens plan for å gjøre noe med dette?

Statsråd Tora Aasland [10:47:24]: Statsråden synes ikke dette er greit, og statsråden synes heller ikke det er greit at vi har en mangel på både lærere, helsefagarbeidere og førskolelærere i tillegg til en mangel på teknologer. Derfor er det viktig for meg å ha et helhetsperspektiv på dette, og det er viktig å vurdere hvordan vi skal klare å få flere av studentene til å velge nettopp de yrker og de områder hvor det er behov.

Jeg deler helt og fullt Liens syn på at det er behov for teknologer. Jeg tar avstand fra de påstandene som kom mellom linjene her. Men i en teknologisk sammenheng, enten det handler om olje- og gassutvinning eller andre viktige innsatsområder i samfunnet, trengs det et mangfold av kunnskap. Realfag, hvori teknologifagene inngår, er et område hvor regjeringen faktisk har satset med egne strategier for å lokke studenter til å velge nettopp de fagene. Vi er jo i den situasjon at mange av disse valgene er avhengige av de unge selv. Det er de som bestemmer hva de skal begynne å studere. Det vi kan gjøre, er å legge til rette for å vise hvor behovene er, og hvor spennende og givende

de det er å jobbe med f.eks. realfag og teknologi. Vi har en egen satsing for å få flere kvinner til å studere realfag og teknologiske fag, og vi har etablert et eget modellbyrå hvor vi får fram de gode modellene, slik at unge kvinner også vurderer å velge teknologifag.

Det har vært en stor økning på dette området i den tiden vi har holdt på, men jeg er helt enig med representanten i at vi har et stykke vei å gå ennå, og derfor fortsetter vi iverdig.

Tord Lien (FrP) [10:49:16]: Jeg er kjent med at det også er underdekning av lærere. Der later i hvert fall regjeringen som om den har en plan, og flere statsråder er tydelige på at man prøver å gjøre noe med det. Forskjellen er at det er en åpenbar undersøkning til lærerutdanningen, mens det til mange av teknologiutdanningene er en oversøkning, så sånn sett synes ikke jeg dette er helt sammenlignbart.

Det har også noe å gjøre med den enorme veksten i antallet studietilbud, noe som gjør at noen som ellers kanskje burde ha valgt å studere teknologi, velger å gjøre noe annet. Man skal kanskje være forsiktig med å trekke fram eksempler, men jeg vil anta at f.eks. framtidig norsk verdiskaping er noe mindre avhengig av en med personlig trener-utdanning fra Bali enn å få styrket teknologiutdanningen.

Er statsråden villig til også å gå inn på den typen debatt?

Statsråd Tora Aasland [10:50:12]: Jeg kan forsikre representanten om at det er ingen strategi fra regjeringens side for å få flere til å studere til å bli personlig trener, bare så det er sagt.

Derimot har vi både en plan og en strategi for de yrkene jeg nevnte, nemlig lærer, førskolelærer og helsefagarbeider, og også for realfagene og ingeniørfagene. Planen her er å få vist gjennom modeller hvor spennende slike yrker og slike utdanninger er, uansett individuelle ønsker – ikke bare det å være med og bidra til viktig verdiproduksjon f.eks. i olje- og gassvirksomheten, men også i alle andre deler av samfunnet hvor dette trengs.

Denne planen har vi, og vi har her et godt samspill med våre høyere utdanningsinstitusjoner. Men jeg vil understreke hvordan jeg som ansvarlig for dette i regjeringen er nødt til å ha et helhetssyn på alle våre utdannings-tilbud. Derfor har vi gjort det slik fra regjeringens side når vi har opprettet nye studieplasser, at vi har konsentrert oss om tre områder, hvorav dette er ett av dem.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:51:36]: Etterspørselen etter ingeniører, teknologer og teknisk faglærte skyldes i stor grad god vekst i oljenæringen.

For to–tre år siden sa SVs olje- og energipolitiske talsmann at man ville styre unge vekk fra petroleumsrettet utdanning. Så sent som i fjor sa SVs talsmann i energi- og miljøkomiteen at man må bruke de beste hodene andre steder enn i oljenæringen.

Dette skjer samtidig som investeringene på norsk sokkel er rekordhøye – 175 mrd. kr i år. Det er seks krisepakker fra finanskrisetiden 2008. Dette er investeringer som SV har støttet. Da Stortinget 9. juni i fjor vedtok nyinvesteringer på norsk sokkel tilsvarende 90 mrd. kr, støttet SV dem alle – samtidig som strategien var at du skal ha færre kvalifiserte folk til å gjøre den jobben. Det er uansvarlig økonomisk politikk, for det gjør at du skaper press i økonomien, du skaper flaskehals, det er å øke lønninger, det er å øke priser. Fra et logisk standpunkt: Hvordan henger denne politikken sammen?

Statsråd Tora Aasland [10:52:40]: Jeg understreker at det er regjeringens satsing vi her snakker om. Regjeringen består av tre partier, som i alle disse satsingene selvfølgelig står sammen.

Jeg synes det er et positivt signal at næringslivets behov øker. Vi har behov for kvalifiserte ingeniører, og som jeg sa i mitt tidligere svar, har regjeringen selvsagt en egen strategi også for å styrke realfagene. Over 800 nye studie-plasser – av de nye studieplassene vi har tildelt – er tildelt realfagene i 2009 og 2011, og vi ser en gradvis positiv utvikling i rekrutteringen. Det er også viktig å redusere frafallet, slik at flere gjennomfører. Vi ser at det er en del frafall nettopp i disse fagene.

Men det er klart: For regjeringen er det viktig at vi stimulerer unge mennesker til å søke seg til realfagene og til å gjennomføre realfagene, og dette er – i likhet med andre yrkesgrupper hvor vi også trenger mer rekruttering – en bevisst handling fra regjeringens side. Det er ikke uten grunn at realfag er et av regjeringens tre viktigste satsingsområder når det gjelder yrkesrettede utdanninger.

Presidenten: Elisabeth Aspaker – til neste og siste oppfølgingsspørsmål.

Elisabeth Aspaker (H) [10:53:47]: Gode fremtidige teknologer krever gode grunnskolelærere, og blant de yrkesgruppene det er knapphet på, er lærere og lærermangelen kanskje den mest alvorlige, for dette er arbeidskraft vi ikke kan importere.

Det tar tid å utdanne nye lærere, og dersom det ikke settes i verk tiltak relativt raskt, vet vi at vi kommer til å styre mot tidenes lærerkrise i Norge. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at Norge kan komme til å mangle bortimot 20 000 lærere i 2020. Det er sju–åtte år fram i tid, og dette krever mottiltak i en langt annen størrelsesorden enn det GNIST kan vise til. GNIST har gitt flere søkere, men frafallet er stort, og nettogevinsten er på langt nær den vi skulle ønske oss.

Erkjenner statsråden at GNIST-tiltakene ikke er tilstrekkelige, og hvilke nye konkrete tiltak vil regjeringen iverksette for å tette gapet på 20 000 lærere i 2020?

Statsråd Tora Aasland [10:54:47]: Jeg vet ikke hvor mye representanten Aspaker følger med på de faktiske forhold – ut fra ikke bare GNIST-satsingen, men også satsingen på ny lærerutdanning. Regjeringen har selvsagt tatt grep om dette.

Nå har studentene i ny lærerutdanning gått i godt og vel ett år; de begynte i fjor på sin nye lærerutdanning, og vi ser gode resultater, ikke minst når det gjelder søkning til læreryrket. Her er det mange ting som henger sammen: GNIST skal få fram et partnerskap hvor kommuner og alle aktører, alle skoleeiere, skal erkjenne hvor viktig det er å få flere og bedre lærere. Den nye lærerutdanningen utdanner flere og bedre lærere, og vi har altså fått en økning i søkertallene på 50 pst. i løpet av den tiden dette har pågått. Jeg tror ikke representanten Aspaker eller hennes parti hadde klart å få til en bedre økning, og uansett så tar det fire år å utdanne en lærer. Vi begynte altså med dette for flere år siden og begynner nå å se resultater. Så her har vi virkelig satset, og dette kommer til å bære gode frukter.

Presidenten: Dermed går vi til dagens siste hovedspørsmål.

Frank Bakke-Jensen (H) [10:56:04]: Mitt spørsmål går til statsråd Lisbeth Berg-Hansen.

Under fjorårets sjømatdager på Hell i Stjørdal proklamerte landbruks- og matminister Brekk at innenlands oppdrett skulle være et nytt satsingsområde for den rød-grønne regjeringen – til stor begeistring for dem som var til stede, både folk fra næringen og politikere.

Med denne lyse opplevelsen og de gode ordene i minne tok jeg opp en sak som jeg hadde jobbet med en stund. Litt senere sendte jeg et brev, først til landbruksministeren, men det ble besvart av kyst- og fiskeriministerens. Saken gjaldt Kirkenes Charr AS, som er en oppdretter lokalisert i Sør-Varanger. Dette selskapet er blant de fremste på røyeoppdrett i Norge. De har fått nasjonale priser for et utmerket produkt. Firmaet hadde hatt en sunn utvikling, og produksjonsutviklingen gjorde at de var nødt til å se seg om etter nye, mer praktiske og lønnsomme måter å få slaktet produktene sine på.

Da begynte en del av problemene deres. Den tradisjonelle måten å transportere røya på, med brønnbåt, var uaktuelt på grunn av fiskehelsehensyn og fiskehelselovverket. Det de da fant ut, var at dette var et lukket oppdrettsanlegg, og at de kanskje kunne samlokalisere slakteriet sitt med oppdrettsanlegget. Da støtte de på nye problemer. Det viste seg at den fjorden de lå 100 meter ifra, var en nasjonal laksefjord, og da var det ikke lov å etablere slakteri der.

Dette er litt problematisk for nye oppdrettere, og spørsmålet mitt til statsråden er: Kan det se ut til at man tolker lovverket om nasjonale laksefjorder litt for strengt når anlegget ligger 100 meter opp på land, og når det dessuten gjelder et lukket oppdrettsanlegg?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:57:52]: Som representanten Bakke-Jensen peker på, er dette ett selskap, og det er faktisk to saker, knyttet til lokalisering og utvidelse av et slakteri ved en nasjonal laksefjord.

Da de nasjonale laksefjordene ble etablert, var dette et tema som også Stortinget, og ikke minst energi- og miljøkomiteen, hadde merknader til, og de var også klar i sin

tale om at eksisterende anlegg skal gis reelle utviklingsmuligheter.

Når det gjelder den konkrete saken som representanten Bakke-Jensen viser til, er den til behandling i departementet, og jeg mener det vil være feil av meg å drive saksbehandling i Stortinget av en sak som ligger hos meg.

Frank Bakke-Jensen (H) [10:58:47]: Men vi kan vel synse litt rundt den saken.

Proessen er altså slik i dag at man har levende røye, man bedøver røya, og så sender man den i et lukket rør som – hvis man skulle få lekkasje – må sprenges for å få røya over til det lokalet der man tar livet av den, der man slakter den og skjærer filet av den. Man tar vare på alt avfallet.

Det er faktisk slik at byråkratiet nå driver og tolker regelverket slik at vi skal forsvare oss mot ukentlige påske-mirakler – for denne røya må altså livne til igjen for at den skal kunne sprelle de hundre meterne ned til vannkanten, til sjøen.

Jeg er klar over at man ikke skal drive saksbehandling når man sitter som statsråd, men kan vi synse litt rundt dette: Er dette det gode klimaet som finansministeren nevnte, det gode klimaet man skal skape for folk som vil skape bedrifter, skape arbeidsplasser og drive verdiskaping?

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [10:59:51]: Jeg har fra denne talerstolen mange ganger tatt opp at jeg er veldig opptatt av å øke ikke minst verdiskapingen basert på de eksisterende anleggene vi har. I så måte er dette helt klart saker, for vi har ikke bare én, vi har faktisk to til behandling akkurat nå.

Så kunne jeg gjerne ha tatt en lang og detaljert drøfting om hva som skjer med fisk både når de bedøves, transporteres, slaktes og fileteres. Det har jeg faktisk litt erfaring fra, så der kunne vi hatt en interessant diskusjon rundt hva som kan skje og ikke skje. Men når jeg står på denne talerstolen, er det først og fremst som ansvarlig statsråd for et område som Stortinget har sagt ganske mye om – nasjonale laksefjorder. Jeg er satt til å ivareta de vedtakene som er gjort i denne sal, både knyttet til nasjonale laksefjorder og hensyntatt de merknadene som er gjort for at det skal gis reelle utviklingsmuligheter. De vedtakene har jeg med meg når jeg nå skal behandle disse sakene.

Presidenten: Det er bedt om og blir gitt anledning til to oppfølgingsspørsmål – først representanten Eivind Nævdal-Bolstad.

Eivind Nævdal-Bolstad (H) [11:01:08]: For Høyre er oppdrettsnæringen viktig. Den gir oss gode distriktsarbeidsplasser, eksportinntekter og sunn mat. I Fjæra i Etne kommune i Hordaland har politikere og innbyggere kjempet for å få realisert et nytt og moderne lukket settefiskanlegg etter søknad fra Marin Harvest. Fylkesmannen i Hordaland fremmet innsigelser inn mot Miljøverndepartementet og overprøvde med det de politiske føringene som et enstemmig storting har gitt for landbasert oppdrett.

Det er nå et halvt år siden forrige gang Høyre etterspur-

te framgang i denne saken, og det er åpenbart for oss at det er SV som her er bremsklossen for dette og for andre i næringen. Så mitt spørsmål er om fiskeriministeren kan forsvare den lange tiden det tar å få behandlet denne saken, og om statsråden kan akseptere at regjeringen eventuelt sier nei til en slik satsing på den vedtatte politikken fra Stortinget.

Presidenten: Presidenten må få kommentere at det åpenbart er utenfor formålet med muntlig spørretime å ta opp den type konkrete enkeltsaker til behandling. Hvis statsråden ønsker å svare på prinsipielt grunnlag, må statsråden gjerne få anledning til det. Noe helt annet er å følge opp det prinsipielle spørsmålet om død røyres mulighet til å komme seg til sjøen over 100 meter land – men her er det en helt klar enkeltsak, og statsråden får avgjøre om hun vil svare.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:02:43]: Jeg må innrømme at å stå og behandle enkeltsaker er krevende, selv for en statsråd, og akkurat alle enkeltsakene langs kysten har jeg selvsagt ikke detaljert oversikt over. Det blir her vist til at det er et lukket settefiskanlegg. Ja – settefiskanleggene er lukket, de er på land alle som ett. Om denne saken da handler om en annen spesiell sak som vi har drøftet, og som vi nå har konkludert i – om å få ha settefisk på land lenger – er da det i tilfelle en annen sak. Hvis det er sånn, kan jeg i alle fall si at det er en sak vi har konkludert i og gitt tillatelse til å kunne ha settefisk opp til 1 kg på land, i en lang prøveperiode – noe som er interessant i en større diskusjon om rømming, forebygging av lus og den type ting.

Presidenten: Harald T. Nesvik – til oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:03:44]: Jeg skal ikke bore så dypt i om hvorvidt en røyfilet kan komme seg 100 meter ned til en laksefjord for så å formere seg med villaksen, det tror jeg faktisk er helt umulig. Men det som bekymrer meg, er den tiden det tar fra saken blir anket inn til departementet, til det foreligger svar. Det er her statsråden har det store ansvaret – nettopp å se på regelverket, og ikke minst behandlingstiden, ut fra hva enkelte overivrige regiondirektører i Mattilsynet har kommet fram til når det gjelder denne saken.

En tilsvarende sak er knyttet til en turistbedrift i Midsund i Møre og Romsdal, som også er stilt i samme situasjon. De fikk ikke visningskonsesjon for laks fordi de lå for langt unna folk. Her er masse rare ting i regelverket.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Vil statsråden bidra til at disse sakene får en rask avklaring? Her investeres det faktisk penger, og man ønsker å satse i distriktene.

Statsråd Lisbeth Berg-Hansen [11:04:51]: Jeg har full forståelse for at det er mulig å lage morsomheter i en del saker som kan framstå som litt sære. Men som jeg sier, er det altså fattet et regelverk i denne sal rundt de nasjonale laksefjordene som jeg selvfølgelig er nødt til å forholde meg til. Det skal jeg gjøre. Så er jeg helt enig med

representanten Nesvik i at en røyfilet i hvert fall ikke vil formere seg, om den ved en ulykke skulle havne i sjøen. Der er vi fullt ut enige.

Når det gjelder tidsbruken, har jeg ikke datoen for de to sakene. Jeg tror ikke de kom inn så fryktelig lenge før jul, noen av dem, så akkurat de to sakene synes jeg vel vi har rimelig bra kontroll på. Jeg har til hensikt å behandle dem raskt. Jeg tror i hvert fall den ene kom inn før jul, jeg tror kanskje den andre også gjorde det. Men uansett, de skal behandles.

Den saken i Midsund er noe helt annet. Det kan vi ta en egen diskusjon om.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretime omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:05:56]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten. Presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Per Roar Bredvold til kommunal- og regionalministeren, bortfaller, da spørreeren ikke er til stede.

Spørsmål 2, fra representanten Jan Arild Ellingsen til justisministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er opptatt i annet møte.

Spørsmål 7, fra representanten Laila Marie Reiertsen til arbeidsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 8, fra representanten Ine M. Eriksen Søreide til forsvarsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 9, fra representanten Kjell Ingolf Ropstad til forsvarsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er opptatt i annet møte.

S p ø r s m å l 1

Fra representanten Per Roar Bredvold til kommunal- og regionalministeren:

«Glåmdalsregionen i Hedmark kom på delt sisteplass i NæringsNM 2011. Kommunevis kom flere hedmarkskommuner på plassene rundt nr. 400.

Hva gjør etter statsrådens mening denne regionen og en del hedmarkskommuner feil når det skjer så lite næringsutvikling at man blir rangert så dårlig, og hva vil statsråden bidra med for å styrke næringsutviklingen i både Hedmark og resten av landet?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

Spørsmål 2

Fra representanten Jan Arild Ellingsen til justisministeren:

«Diskusjonen om et mulig fremtidig fengsel i Lødningen har pågått i mange år. Soningskøen har så vidt undertegnede kjenner til, økt igjen, og behovene for ordinære soningsplasser og varetektsplasser er således fortsatt til stede. Tidligere statsråd Knut Storberget og statssekretærer fra Justis- og beredskapsdepartementet har besøkt Lødningen flere ganger uten at noen avgjørelse er tatt.

Når forventer dagens statsråd at en endelig avgjørelse vil bli tatt?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 3

Arne Sortevik (FrP) [11:06:22]: Det er spørsmål til samferdselsministeren som lyder:

«I NTP 2010–2019 ligger det strategi for å overføre transport av gods fra vei til bane. Målet er å legge til rette for en dobling av kapasiteten til å frakte gods med jernbane innen utgangen av 2019. Mål og strategi understrekes i tildelingsbrevet fra Samferdselsdepartementet til Jernbaneverket vedrørende statsbudsjettet for 2012. I tildelingsbrevet pekes det på samarbeid om å skape gode togtilbud; tett dialog med bl.a. togselskap og andre interessegrupper.

Hvordan følger statsråden opp samarbeidet mellom Jernbaneverket og NSB og mellom disse og brukerne?»

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:07:15]: Det er opna for konkurranse om godstransport på det norske jernbanenettet. Jernbaneverket har ansvaret med å tildele ruteleiger på jernbanenettet og på godsterminalar etter søknader frå togselskap som har nødvendig tryggleiksklaring frå Statens jernbanetilsyn.

I arbeidet med å leggja til rette for auka godstransport med jernbanen samarbeider Jernbaneverket tett med alle togselskap som har fått tilgang til å trafikera jernbanenettet. Dette gjeld ikkje minst CargoNet AS som er ått av NSB AS, og som i dag er det største transportselskapet som driv med godstransport på det norske jernbanenettet. Arbeidet med å styrkja konkurranseevna til jernbanen i forhold til vegtrafikken er sentralt for å nå måla for jernbanepolitikken. Dette er m.a. òg understreka i tildelingsbrevet frå Samferdselsdepartementet til Jernbaneverket for 2012-budsjettet.

For å sikra ei profesjonell handtering av leverandør- og kunderelasjonen har Jernbaneverket på fleire nivå styrkt oppfølgingsarbeidet sitt i forhold til kundane. Det er etablert faste møtepunkt mellom Jernbaneverket og togselskapa både lokalt og sentralt for å drøfta tiltak for å betra tryggleiken og kvaliteten i togtrafikken. Jernbaneverket samarbeider difor òg med jernbaneselskapa i deira oppfølging av godskundar for å få best mogleg forståing av

behova i transportmarknaden. Samferdselsdepartementet har i sitt tildelingsbrev til Jernbaneverket m.a. presisert at det er viktig å sikra nøytrale og opne prosesser i alle fasar av Jernbaneverket sine leveransar av ruteleiger til godsselskapa for slik å leggja tilhøva betre til rette for å få fleire aktørar på sporet.

Den viktigaste enkeltfaktoren for å gjera jernbanetransporten meir konkurransedyktig er i dag å få til ei meir punktleig og påliteleg trafikkavvikling. For å oppnå dette arbeider Jernbaneverket, i tett samarbeid med togselskapa, systematisk for å betra punktleigheita og regulariteten. Dette arbeidet har så langt vist seg å gje positive resultat.

Samferdselsdepartementet følgjer på si side opp samarbeidet mellom NSB sitt dotterselskap CargoNet, Jernbaneverket og brukarane i eigardialogen med NSB og når det dukkar opp behov som må drøftast særskilt.

Arne Sortevik (FrP) [11:09:53]: Takk for svaret.

Jeg er litt undrende til deler av det, for signalet fra CargoNet er nettopp at på grunn av manglende punktlighet og regularitet varsles det at man flytter gods fra jernbane til vei. Mitt poeng er imidlertid at NSB er langt mer kunde-basert, har mer kunde-basert fokus, enn etaten Jernbaneverket, noe som er nødvendig for å nå målet om å doble kapasiteten på godstransport på jernbanen innen 2019.

Oppfølgingsspørsmålet er: Hvordan sikrer departementet, og statsråden, at transportbrukerbehov og brukerdrevet investering i jernbane også får gjennomslag hos etaten Jernbaneverket? Det trengs jernbanelinjer for å kunne kjøre tog, og det trengs sikre linjer og god kapasitet for å kunne kjøre mye gods på tog.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:10:53]: Sjølv om vi no ser ei svært positiv utvikling, er ikkje driftsstabiliteten i godstrafikken god nok. Dette har samanheng med mange tiår med manglande vedlikehald og fornying av jernbaneinfrastrukturen. Difor har regjeringa valt å prioritera vedlikehaldet svært høgt. Løyvingane til drift og vedlikehald for 2010, 2011 og 2012 ligg om lag 1,3 mrd. kr høgare enn planramma for tilsvarande periode i NTP 2010–2019.

Til spørsmålet om å få gjennomslag frå Jernbaneverket si side for dette, er det ingen tvil om at Jernbaneverket er i full gang med å realisera betre skjeningang – det er dét dei brukar pengane til. Vi ser òg forbetring månad for månad.

Arne Sortevik (FrP) [11:11:57]: Perspektivet her er frem til 2019, og det er snakk om en fordobling. For å nå det målet må jernbanetilbudet forbedres, utvikles og utvides, også andre steder enn på det sentrale Østlandet. NSB har i sin mulighetsstudie i Bergen pekt på at jernbane mellom Åsane og Flesland, landets nest største flyplass – og om mulig også ny godshavn – vil kunne redusere bruk av privatbil med 20 pst. gjennom Bergen og fjerne 75 pst. av all godstrafikk som i dag kommer over havnen og jernbaneterminalen, og som flyttes over til veinettet i Bergen.

Hvorfor tar ikke statsråden eierstyring på dette prosjektet som NSB gjerne vil ha, men som Jernbaneverket ser ut til å ignorere?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [11:12:50]: Lat meg understreke ein gong til: Det å få meir gods over frå veg til bane og sjø er eit viktig mål for denne regjeringa. Vi er djupt urolige i forhold til den utviklinga vi no har sett, at når vi byggjer betre vegar, går det meir gods over på veg i staden for mindre. Dette er noko som vi arbeider kontinuerleg med på ulike felt.

Når det gjeld planar i Bergen, må dei inn i ein større samanheng – det kan endåtil vera at det er andre planar frå lokale myndigheiter enn det å følgja opp NSB sine planar. No får vi ei ypparleg moglegheit til drøfting både av Bergen og av andre område i ny Nasjonal transportplan. Samtidig må vi henga på alt vi kan med kortsiktige tiltak.

Spørsmål 4

Bent Høie (H) [11:14:06]: «Regjeringen Stoltenberg har lagt vekt på at Samhandlingsreformen skal sikre et bedre, mer helhetlig helsetilbud i pasientenes nærmiljø. Ved inngangen til reformen er det imidlertid skapt tvil om videreføring av tilbudene ved sykehusene i Alta og Ål. Dette er tiltak statsråden selv har fremhevet som foregangseksempler på hvordan Samhandlingsreformen skal virke.

Hva gjør statsråden for å forhindre at gode lokale helsetilbud blir avvirket som følge av budsjettkutt i helseforetakene?»

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:14:41]: Med Samhandlingsreformen skal vi forbedre helsetjenesten og skape et bedre helsetilbud, både i sykehus og i kommuner. Over de neste årene vet vi at vi vil bli flere eldre, vi vil bli flere med kroniske sykdommer og med kreft, samtidig vil det bli færre personer som kan gi omsorg. Vi må styrke helsetjenesten for å møte disse utfordringene og være villige til å gjøre endringer og løse oppgaver på en bedre måte for å sikre gode helsetjenester i dag og i årene fremover.

Jeg har i oppdragsdokumentet til de regionale helseforetakene i 2012 understreket at endringer i aktiviteten i sykehusene må være i samsvar med at aktivitet blir bygd opp i kommunene. Når det gjelder eksemplene som representanten Høie viser til, har jeg vært i kontakt med Helse Nord RHF og Helse Sør-Øst RHF. Helse Sør-Øst har orientert meg om at de ser Hallingdal Sjukestugu som en viktig arena for samhandling mellom foretaket og de aktuelle kommunene, og at dette er ytterligere aktualisert med Samhandlingsreformen. Det pågår et samarbeidsprosjekt mellom de aktuelle Hallingdal-kommunene og Vestre Viken HF for å utvikle Hallingdal Sjukestugu til et lokalmedisinsk senter. Inntil videre fortsetter driften uendret med samme tilbud.

Tilskuddet til sykehusene i Finnmark vil bli videreført de neste tre årene. Helse Nord har informert om at det

fortsatt skal være en kostnadsdeling mellom Helse Nord RHF, Helse Finnmark HF og kommunene for å ivareta sykestuedriften, men at dette må ses i sammenheng med midler som tilføres kommunene i forbindelse med Samhandlingsreformen. Dette omfatter midler for utskrivningsklare pasienter og heldøgns øyeblikkelig-hjelp-tilbud i kommunene. Det er ofte de samme pasientene som behandles i sykehusene. Sykehusene i Finnmark er et eksempel på et tilbud regjeringen vil ha mer av i Samhandlingsreformen, og tilskuddet skal som sagt videreføres.

Bent Høie (H) [11:16:43]: Jeg vil la oppfølgingsspørsmålet være knyttet konkret til situasjonen i Alta.

Tilbudet i Alta drives av kommunen, men er et spesialisthelsetjenestetilbud, slik også regjeringen omtaler det i Prop. 1 S, statsbudsjettet for 2012. Det som er spesielt, er at Alta kommune nå opplever at Helse Nord vil at Alta kommune skal bruke penger som de nå får for å ta imot utskrivningsklare pasienter, til å betale for pasienter som en fram til nå har vært enige om er pasienter som er på sykestua istedenfor å være innlagt på sykehus, ikke istedenfor å være i kommunen.

Det kan ikke være sånn at kommunene tvinges til å bruke de pengene som kommunene nå får for å ta raskere imot sine egne pasienter, til å betale for pasienter som er spesialisthelsetjenestens ansvar.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:17:52]: Det skal ikke være slik at man skal betale penger for det som skal være spesialisthelsetjenestens ansvar, utover det som ligger i systemet med kommunal medfinansiering. Det er likevel sånn at når det gjelder tilbudene i både Ål og Alta, er det tilbud som i den utviklingen vi ønsker fremover, mer vil ha en modell av et lokalmedisinsk senter, mens det til i dag i vesentlig grad har vært finansiert av spesialisthelsetjenesten.

Det aller viktigste, har jeg lyst til å si – og understreke – er at pasientene får et godt tilbud, og at man, som i dag, finner en god samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene for å få en god fordeling av økonomi osv. når det gjelder det tilbudet som skal gis. Men vi må også ta opp at det er tre finansieringsvirkemidler i Samhandlingsreformen. Det er både de utskrivningsklare, medfinansieringen og øyeblikkelig-døgnhjelp-tilbudet. Dersom kommunen får overført penger i forbindelse med disse, må også de kunne brukes for å finansiere disse veldig viktige og gode tilbudene.

Bent Høie (H) [11:18:59]: Statsrådens resonnement hadde vært riktig hvis det var sånn at de pasientene som i dag bruker sykestua i Alta, hadde vært den kategorien pasienter som statsråden her trekker fram. Men det er ikke det som er tilfellet. De pasientene som i dag bruker sykestua i Alta, er sykehuspasienter som får et tilbud i spesialisthelsetjenesten i sin kommune som et alternativ ved at Alta har et eget sykehus. Nå vil kommunen bli pålagt å betale regningen for disse – penger som kommunen hadde planlagt å bruke til å utvide tilbudet i tilknytning til sykestua i Alta, for nettopp å gi et tilbud til de utskrivnings-

klare pasientene, øyeblikkelig-hjelp-pasientene og de pasientene som kommunen har et ansvar for. Alta kommune har allerede i dag en betydelig underdekning av sykestueplasser i forhold til det som er beregnet behov. Dette kan medføre at det faktisk blir en nedgang i tilbudet. Er dette intensjonen i Samhandlingsreformen?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [11:20:08]: Som jeg sa i den første setningen i det første svaret mitt, skal Samhandlingsreformen gjøre at vi får et bedre tilbud. Jeg er helt enig med representanten i at disse tilbudene, som i Ål, som jeg kjenner godt, og det samme med sentret i Alta, er veldig viktige tilbud for lokalbefolkningen. Det er lange avstander, og de gir et særdeles viktig og trygt helsetilbud.

Så sa jeg som svar på spørsmålet om situasjonen i Alta at det vil bli videreført i sin nåværende form, i hvert fall i tre år til. Det som i hvert fall er viktig, er at vi viderefører tilbudet og finner en god måte å finansiere det på, og at det ikke skal bli en kasteball mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten. Her må man finne gode løsninger. Men man må også se at hvis det er finansiert opp gjennom at dette er noe som kommunen skal betale i andre sammenhenger, må jo også kommunen være med på å finansiere en annen type tilbud, og så får man finne gode løsninger på det. Det viktigste for befolkningen er at tilbudet må finnes, for vi vil ha flere av denne typen tilbud.

Spørsmål 5

Gunnar Gundersen (H) [11:21:23]: Jeg vil gjerne rette et spørsmål til miljø- og utviklingsministeren:

«Stortinget vedtok nytt rovviltforlik i fjor sommer. Ulv ble da satt «på vent», og en av forutsetningene var at det skulle forhandles og diskuteres med Sverige i tiden framover. Ingen informasjon tilflyter Stortinget til tross for at avtaler er underskrevet og det spekuleres i at Norge skal delta i utsettingsprosjekter med ulv. I rovviltforliket pkt. 4.2 står følgende om forhandlingene med Sverige: «Stortinget skal holdes orientert om forhandlingene.»

Hva er status i forhandlingene?»

Statsråd Erik Solheim [11:22:08]: Det er riktig som Gunnar Gundersen sier, at av rovviltforliket av 17. juni framgår det at dagens bestandsmål for ulv ligger fast inntil en avtale med Sverige er oppnådd.

Rovviltforliket legger også til grunn at den skandinaviske ulvbestanden er sterkt truet av innavl. På basis av dette og rovdryforliket har det vært holdt flere møter mellom statssekretær Heidi Sørensen i det norske miljøverndepartementet og statssekretæren i det svenske miljøverndepartementet for å diskutere forvaltningen av ulv, og spesielt hvordan de to landene har arbeidet for å bedre situasjonen. La meg også legge til at jeg har tatt opp spørsmålet med to svenske miljøvernministre. Det har vært skifte av miljøvernminister i Sverige, så saken er tatt opp både med den forrige og den nåværende. Det er også diskutert med Finland, i og med at det kan være aktuelt med samarbeid

med Finland i denne situasjonen. Disse samtalene har hatt som formål å legge grunnlag for senere forhandlinger om fordeling av grenserevir.

I dag inngår som kjent ynglingene i grenserevirne ikke i bestandsmålet på norsk side, men i sin helhet som del av det svenske bestandsmålet. Utgangspunktet for forhandlingene med svenske myndigheter er at grenseulv skal regnes inn i det norske bestandsmålet med en faktor på 0,5. Dette har grunnlag i regjeringserklæringen, Soria Moria II, og ble vedtatt av Stortinget gjennom rovviltforliket.

Som det står i rovviltforliket punkt 4.2, skal forhandlingene med svenske myndigheter starte umiddelbart etter at Sverige er ferdig med sin rovdryrutredning. Det er varslet at den vil være på plass 1. april 2012. Etter dette vil regjeringen starte forhandlingene om grenseulv med svenske myndigheter. Det er altså ikke startet noen forhandlinger med Sverige, men det har vært sonderinger for å legge grunnlag for forhandlinger. Det er også derfor jeg ikke har sett noen grunn til å informere Stortinget, siden forhandlingene ikke har startet.

De møtene statssekretærene har hatt, og skal ha utover våren, er å anse som forberedende møter. Som grunnlag for videre arbeid undertegnet statssekretærene to dokumenter i sitt møte i august i fjor. Det ene dokumentet omtaler en intensjon om større samarbeid mellom Sverige, Finland og Norge når det gjelder rovvilt.

Det andre dokumentet omtaler forvaltning av genetisk viktige individer av ulv, kommunikasjon og informasjon mellom landene, DNA-analyser og bestandsovervåking, jakt/felling, forvaltningsmerking og forskning. Dette er i tråd med rovviltforliket, hvor det bl.a. står at forlikspartene ser det som naturlig å samarbeide med våre naboland om forvaltning av relevante rovdry. Samarbeid med Sverige for en mer genetisk robust ulvbestand er en sentral intensjon i dokumentet. Vi er ikke der i dag at vi har formelle forhandlinger eller en bindende avtale med Sverige om ulvforvaltningen, men vi regner med å komme i gang med dette etter 1. april når Sverige er ferdig med sin rovdryrutredning.

Gunnar Gundersen (H) [11:24:55]: Jeg er klar over at det ikke er noen bindende avtale om forvaltningen. Men jeg er litt forundret over at man ikke finner noen grunn til å gå til Stortinget likevel. Innavl er et betydelig problem. Vi risikerer, gjennom å isolere en del av den russiske stammen, å lage en innavlet avart av russisk ulv. Det er det vi egentlig driver med i miljøpolitikken.

Så har man skrevet under avtaler med Sverige – det er jeg kjent med fra i fjor høst – hvor man går inn i vurderinger av utsetting av ulv fra dyreparker. Man går inn i avtaler med Sverige om å beskytte spesielt verdifulle ulver. Jeg tror at utsetting av ulv er ganske konfliktfylt, spesielt i lys av at svenske oppdrettere veldig klart sier at de ikke er med på utsettingsprosjekter med mindre man garanterer at de ulvene ikke blir skutt. Hvordan skal statsråden kunne garantere at de ikke blir skutt? Eller hvordan skal han kunne forsikre at det er norsk forvaltningsregime og ikke svenske oppdretteres forvaltningsregime som gjelder i Norge?

Statsråd Erik Solheim [11:26:03]: La meg for det første understreke at vi opererer på basis av full åpenhet. Ethvert tema Stortinget ønsker innsyn i, skal vi selvfølgelig skaffe Stortinget informasjon om. Nå ønsker vi ikke å plage Stortinget med unødvendige detaljer, men i hvert tema har Stortinget selvfølgelig full rett til innsyn, og det skal det få. Vi skal sikre det.

Når det gjelder spørsmålet om utsetting av valper fra dyreparker, har vi markert en skepsis til det. Vi er redd for at det utvanner skillet mellom tamme individer og ville dyr, og har markert en skepsis til dette. Men det er selvsagt noe Sverige er helt fri til å bestemme om de ønsker å gjøre, men vi har altså markert en skepsis.

Et annet tema som kan komme opp, er eventuell utsetting av ulver fra Finland og Russland, eventuelt ulver som har kommet til andre deler av Norge, og som blir flyttet. Dette er et av de temaene vi godt kan komme tilbake til. En positiv side ved det vil være at vi får et større antall genetisk verdifulle individer, slik at vi slipper å gå til ytterligheter for å beskytte et enkelt individ, som vi gjorde i forbindelse med Galventispa.

Gunnar Gundersen (H) [11:27:16]: Det er i hvert fall godt å høre at det er skepsis til dette – det tar jeg statsrådens ord for.

Da står vi igjen med at friske gener er russisk ulv som innvandrer, eller blir brakt inn ved at man transporterer den inn. Det er heller ikke uproblematisk. Russland har rabies, og vi kan komme til, gjennom norsk miljøpolitikk, å introdusere rabies i Norge.

Jeg undrer meg på hvilken beredskap Miljøverndepartementet har når det gjelder den problemstillingen. Jeg merket meg at statsråden sa at det også var et poeng å dra inn Finland i forhandlingene. Det synes jeg er veldig riktig. Det er også et poeng å dra Russland inn, for det er snakk om en del av den russiske stammen. Og da begynner vi også å kunne diskutere hvor truet den er – dette for å bringe inn noen innspill om at det faktisk er noen utfordringer ved det vi driver med her, som er ganske alvorlige. Jeg håper statsråden tar det på alvor.

Statsråd Erik Solheim [11:28:15]: La meg først si at jeg opererer på basis av rovdyrforliket. Det håper jeg også Gunnar Gundersen gjør. I rovdyrforliket er det klart at vi skal beskytte ulver i Norge ut fra den forutsetning at ulv er truet, og at vi også skal ha en norsk ulvestamme. Det ville vært fint om Gunnar Gundersen bidrar til å skape forståelse for det.

Så er jeg enig i at det ikke er uproblematisk å flytte individer fra Finland til Sverige og Norge. Noen få individer har kommet hit etter naturmetoden, selv om det er et vanskelig område og med betydelige konflikter med rein og andre hvis man går gjennom Nord-Sverige og inn, men det er flere som har tatt seg inn ved naturmetoden. Det betyr at det er en mye større genetisk variasjon nå enn det var da vi drev med Galventispa.

Svenske myndigheter er skeptiske til å flytte ulven på grunn av rabies og mener det da bør være en betydelig karantenetid. Slik jeg oppfatter finske myndigheter, mener

de at det ikke er rabies i Finland. Dette er til sjuende og sist et faglig spørsmål som må avklares gjennom diskusjon. Jeg er veldig glad for at Gunnar Gundersen synes det er positivt at vi også er i dialog med Finland om dette og kan se i hvert fall et trepartssamarbeid – og kanskje vi også etter hvert får Russland med.

Spørsmål 6

Svein Harberg (H) [11:29:29]: «Handlingsrommet i universitets- og høyskolesektoren er under press. Det er nødvendig å se på alle kostnader. Tidsskriftsabonnement har hatt 300 pst. prisøkning de siste 6 år. Dette er avgjørende hjelpemidler, særlig for forskerne. Kostnadene kan reduseres gjennom å fremforhandle et samlet abonnement for sektoren. Til TV 2 svarer statsråden imidlertid at dette må den enkelte institusjon ordne selv.

Hva er grunnlaget for at statsråden ikke føler ansvar for å hjelpe sektoren med å redusere de grunnleggende kostnadene til slike abonnement?»

Statsråd Tora Aasland [11:30:10]: Jeg ser utover salen at dette blir mellom oss!

Først vil jeg understreke at jeg deler representanten Harbergs syn på at det er nødvendig med oppmerksomhet om kostnadene institusjonene har til faglitteratur og tidsskrifter.

Litteratur, fagbøker og tidsskrifter er helt sentralt for forskere. Det er betydelige kostnader til dette, og jeg har merket meg den store prisøkningen.

Disse abonnementene er imidlertid nødvendige som en form for infrastruktur for institusjonene, og det er meritterende for forskere å publisere i disse tidsskriftene. Dette vet utgiverne, så de har sterke kort på hånden i forhandlingene.

For å redusere kostnadsnivået samarbeider imidlertid universiteter og høyskoler allerede i dag om å inngå abonnementer gjennom konsortieavtaler. Dette samarbeidet ble tidligere koordinert av ABM-utvikling. Nå gjøres dette av det nye systemet Kunnskapsdepartementet har etablert for forskningsdokumentasjon, Current Research Information System in Norway, også kalt Cristin.

På vegne av institusjonene forhandler Cristin fram lisensavtaler med ulike leverandører. Avtalene dreier seg om tilgang til elektroniske ressurser, som eksempelvis e-tidsskrifter, referansedatabaser, ordbøker og leksika.

Cristin forhandler fram såkalte åpne konsortier, dvs. at en institusjon selv kan velge å delta i en eller flere av avtalene som framforhandles.

Konsortieavtalene er åpne for universitets- og høyskolebibliotek, instituttsektoren, helseforetak, folkebibliotek, fylkesbibliotek samt institusjoner tilhørende statsforvaltningen, som f.eks. direktorater og tilsyn. Slik oppnår institusjonene som deltar i konsortiene, lavere priser enn de ville gjort dersom hver og en av dem selv skulle inngå avtaler alene.

Konsortieavtalene dekker imidlertid ikke hele behovet for abonnementer som universitets- og høyskolesektoren har. Derfor må institusjonene selv prioritere sine satsings-

områder og selv velge hvordan de utstyres sine fag- og forskningsbibliotek, herunder hvilke tidsskrifter de ønsker å abonnere på. Dette følger av den autonomi institusjonene er gitt gjennom universitets- og høyskoleloven.

Politisk synes jeg det er vanskelig at offentlig finansiert forskning må publiseres i tidsskrifter som er kostnads-krevende for institusjonene. I forskningsmeldingen Klima for forskning for 2008–2009 tar regjeringen til orde for at alle vitenskapelige artikler som er resultat av offentlig finansiert forskning, skal være åpent tilgjengelige gjennom såkalt Open Access-publisering.

Dette innebærer at vitenskapelige publikasjoner gjøres fritt tilgjengelig på Internett. Forfatter eller opphavsmann beholder opphavsretten til publikasjonen, men gir brukere tillatelse til å lese, laste ned, kopiere, distribuere, skrive ut, søke i eller lenke til fullteksten uten å forlange vederlag.

Jeg vil i samarbeid med universitetene, høyskolene og andre forskningsutførende aktører arbeide for å øke andelen publiserings gjennom Open Access betydelig. I tillegg vil departementet i sin dialog med Cristin vurdere om det er ytterligere gevinster å hente gjennom flere eller mer omfattende avtaler. Også mitt mål er at kostnadene her skal være så lave som mulig.

Svein Harberg (H) [11:33:20]: Takk til statsråden for svaret. Det er alltid et godt utgangspunkt at en har en felles forståelse for utfordringen. Det føler jeg at vi har i denne saken.

Så er det riktig at det er noen ordninger. Bekymringen er at det er deler av universitets- og høyskolesektoren som føler at de ikke blir ivaretatt med hensyn til dette. Det er derfor godt å høre at statsråden sier at dette vil de gripe fatt i. Jeg sa spøkefullt til statsråden da vi møttes i går, at jeg oppfatter at tv-spørsmålet kom litt bardus på, kanskje, og at en ikke fikk et utfyllende svar. Nå har vi fått det her, og det er veldig bra. Så kunne vi hatt en lang debatt om hvordan de som utgir disse publikasjonene, benytter den situasjonen de er i, men det er vel en debatt som hører hjemme i en annen komité og i et annet departement.

Jeg leser statsråden dit hen at hun nå aktivt vil se på hvordan man kan følge opp disse publikasjonene, og det er vel en statsråds oppgave å legge til rette for disse ordningene når de ikke fanges opp av Cristin-ordningen.

Statsråd Tora Aasland [11:34:25]: Det er helt klart at representanten har oppfattet statsråden riktig. Vi vil, som sagt, gjøre det vi kan for å få flest mulig publikasjoner ut på Open Access. Samtidig vil vi selvfølgelig motivere og inspirere institusjonene til å samarbeide innenfor god samarbeidsånd institusjonene imellom. Her kan man også tenke seg en hensiktsmessig arbeidsdeling som gjør at man får kostnadene ned, i motsetning til at alle skulle kjøpe alt av tidsskrifter.

Her har institusjonene selv en betydelig autonomi, og de har en inspirasjon og en føring fra departementet om at vi gjerne ønsker at de samarbeider om ulike områder. Så jeg ser for meg at dette kan gjøres. Jeg vil selvsagt gjøre mitt for å gjøre dem oppmerksom på det og stimulere til slikt samarbeid, for vi har et felles mål: Her bør det ikke

koste så mye at institusjonene ikke har råd til å abonnere på viktige tidsskrifter.

Svein Harberg (H) [11:35:23]: Igjen takk for konstruktivt svar. Jeg føler at dette er et skritt i riktig retning.

Det er likevel en utfordring. Handlingsrommet til universiteter og høyskoler har vært og er under press, ikke minst fordi det er store økninger i de grunnleggende kostnadene. Det har vært i hvert fall antydning og delvis vist gjennom Handlingsromtvalgets rapport at økningen i tilskuddene til sektoren ikke har fanget opp de økte kostnadene.

Spørsmålet mitt da er om statsråden – når vi ser at det er 300 pst. økning av denne biten, som er en betydelig kostnad – kan love at hun også i revidert budsjett og i forberedelsene til neste budsjett vil se på de grunnleggende overføringene til universiteter og høyskoler for å fange opp disse prisstigningene.

Statsråd Tora Aasland [11:36:13]: Det er mitt ansvar som statsråd for dette området hele tiden å arbeide for at rammebetingelsene blir så gode som mulig. Det har vært en betydelig økning til universiteter og høyskoler, faktisk også i årets budsjett, sammenlignet med budsjettene tidligere.

Jeg vil understreke betydningen av den type tiltak som systemet Cristin er, fordi det er noe vi har tatt fatt i for nettopp å legge til rette for at tilgjengeligheten skal bli bedre uten økte kostnader. Det er et tiltak som vi selvsagt kommer til å følge opp, i likhet med at vi har en generell oppfølging av hele området.

Spørsmål 7

Fra representanten Laila Marie Reiertsen til arbeidsministeren:

«En 37 år gammel dame som er utdannet førskolelærer, må slutte i yrket sitt da hun har fått en funksjonshemming som går ut over hørselen. Hun sier opp sin stilling i samråd med lege. Etter ett år er hun fortsatt på arbeidsavklaringspenger, men har blitt varslet av Nav om at disse vil snart stoppe. Hun er eneforsørger til tre barn. Nav har ikke klart å finne alternativt arbeid til henne, men anbefaler henne søknad om uføretrygd istedenfor.

Hva mener statsråden om denne saken opp mot regjeringens jobbstrategi?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt fordi statsråden er bortreist.

Spørsmål 8

Fra representanten Ine M. Eriksen Søreide til forsvarsministeren:

«Stortinget vedtok høsten 2011 at Forsvarsdepartementet i 2012 kan etablere en todelt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følger av deltakelse i uten-

landsoperasjoner i perioden 1978–2009. Under gitte forutsetninger øker maksimal erstatning til 65 G. Endringene i dagens ordning krever forskriftsendringer.

Hva er status for arbeidet med forskriften, og når vil arbeidet være ferdigstilt og den nye ordningen kunne tre i kraft?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 9

Fra representanten Kjell Ingolf Ropstad til forsvarsministeren:

«På grunn av nye støyregler legger Forsvaret ned innsigelse på all utvikling i Evje sentrum på bakgrunn av støy fra Evjemoen skyte- og øvingsfelt. Dette er en uholdbar situasjon for Evje og Hornnes kommune som selvsagt ønsker videre utvikling. Forsvaret har beregnet kostnadsdem-

pende tiltak til 56 mill. kr og mener en kostnadsdeling er rimelig.

Hvorfor skal en kommune som ikke får noen inntekter, heller bare ulemper med skytefeltet, betale store beløp for dette, og er det ikke mer riktig at forurenser betaler?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er opptatt i annet møte.

Da er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [11:37:13]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.37.
